Gazar byriiin prolitaarinar, negedegtii!

Fevraali 4
1934
№30 (1181)
EEDE-YDE KOTO
eentrsojuuziin, 19.

Bur-Mongoliin Ynen

BK(b) N BM MK, BMASSR TGK ba Burfropsoviin eder byriin oorgan

Namiin Buriaad-Mongol moziin X-dugaar konfereenca deere BK(b) Namiin moziin komiteediin kedelmeri tukai

Nek. JIRBAANOVIIN kiisen iledkelees

(KORESPONDEENTIIN TEMDEGLEL)

Burlaad-Mongol ulasiigi arban zil ba negedygeer tabanzil dotor baiguulagdasaniigi byridkelnyyd tukai

Burlaad ulasiin namiin arbaduar konfereence bol manai respyy giin arban ziliigi odoo sajakan 33 onii zun sain ederlesen cag ede cuglaba.

Konfereence bol iime jike ulas ılin ba tyykete udkatai bolson aritgi alad jaaza garka belee. amiin konfereence bol byke namemkiin arban zil dotor jabuulsan ke azal kedelmeriingee gol bol dyngyydiigi negedkeke josotoi. neenee çukala ba cag dee'e bol n uçarnuudani: byteesen 'azal delmeriingee dyngyyd deerees denyyd bol undesenii tukai Lee nii bodolgiigi namiin emki bol aza zebeer bejelyylsenii şidkebe igi kiike josotoi, byteesen azal delmeriingee dyrieçel deerees ıgersen gabijaata arban zilnyyd s jaaza ulam byri sainaar ba teer azal kedelmeriee jabuulza ralcaka josotoi, koişoo jabuulka al kedelmeride mederegdeke jo toi zarim tasalbarinuudta alduun diigi gargasanç baibal arban zil turça dotor nelieedle sural sa, soveed socialiis şine Burlaad asiigi togtooko gesen namiin desen zorilgiigi bejelyylke jaba lda bidenyyd şiidkekii çanartai azaltanuudtai baina.

Nek. Jirbaanoviin caaşaa keleke dyngyyd tukai orozo kelekees ryyn respyyblig togtooko yjede nai namemkiin emene jamarn d todorkoi zorilgonuud tabigd d baisan tukai geze gol asuudla kariuu tabika çukala baina, Taanadiin medeseer respyyblig 1923 ondo togtoson azai. Zorilnuud ba nek. Staalinii zygees todorkoigoor tabigdasan baigaa n.

tindesetenii dundaki uridaas yr telzelze jiresen (azakui, ulas yre, sojol qolbosoroliin talaar) Ydyylig koino kocorson baidalcgi usadkaka, bydyylig koino kozomdoson arad ulasta ulas ge enii ba sojol bolbosorol, azakuin alaar tebiin oros oroniigi dyi leke arga bolgoko jabadal bolbol yndesenii asuudaliin gol ud ani men" geze kezee yni nam in 10 jike.

ral deere nek. Staalin kelesen na.

Geke zuuraa.

„Yiledberiiin kapitaliizmiin sag jiigi kodoron garaagyi, garça mzaagyi, eneendeerees yiledbe iin prolitaarinuud ygei, ali ygei akuu begeed tereenii uçaraas edenyyd bol yiledberiiin kapital izmiigi alas garça kari erte ba ar cagiin azakuin foormo majag as soveed josonii azakuin yjede orozo jereke erketei bolko" 30 milijoon olon yndeseten baina geze nek. Staalin zaabarilsan azai.

Men nek. Staalinaas kelseni ene zorilgo aikabtar berketei nde begeed dyyrgegdeke joso ba ede yndesetenii byke ediin agaiin ba engersen tyykete bai l, bolon jere suudal baidal sojol tiigi karadaa abalcaka josotoi sen.

Nek Staalinii ene zabarinuudaas eeselen namiin 10 dugaar kural ogtooldo ygyylegdeseni:

„Tyryylsen kaanta Orosiigi gyicyylkiin tula jike oros biçe ula suudta tusalka, jere tedenyydte tusalakiin tula jabuulaka namiin zorilgoni: a) eseediingee dotor Soveed ulasiin josiigi uul yndesenii zanşal baidalda taaruulsan majagtaigaar kegzyylen bekizyylke; b) tus niutegiin kyn zonii zanşal baidaliigi medeke uul niutagiin kynyydeer byridesen, yndesen kelen deereni syyd, za sag zakirgaanii, azakuin emki zurgaanguud, alban gazarnuud iigi kegzyylen bekizyylke; c) eseediingee dotor keblel sonin, surguuli, teaatr, klybiin ker eg jerenkii gegeerel bolbosoroliin emki gazarnuudi yndesen kelen deere kegzyylke; ç) eke nutagiin bolbosorongii kedelmeriçen ba nam soveediin kedelmeriçen-kaadriigi byke zasag zakirgaanii gazarnyud taa, kamagiin tyryyn gegeerel bolbosoroliin talada kereglekeer beledkeke jabadalii gi kurdadkakiin çanartai zinkeni surguulinuudiigi ergeneer kegzyylen baiguulka",

Geketei kamta jike kuraliin todtooldo çukala bolgon temdegleseni.

„Niite josonii ba azakuin byke baidaliin talaar yndesteniigi ilgab arilsan adaligyi baidaliin bykii ylegdelnyydiigi cukariltagyi jabasa usadkakiin anka tyryyçiin zorilgoni faabrigiigi tyykel edleliin gazaruudta dytelyylen zaka kizaar gazaruudta nen tyryyn yiledberiin oronguudiigi tebebiin josoor bii bolgoko" gesen azai. Nek. Staalinii ba 10 dugaar jike kuraliin zaabarinuudiin josoor duracagdasan zorilgonuudiigi bejelyylke jabadaliigi kangaka jamar zyilnyyd baisan tukai nek. Jirbaanoviin kelekeni:

a) Yndese ilgabarilasan jamarç adagai teçeşegyi jabadalnuudtai cukarilta ygei temecel jabuulsanii yndeseer zyyn zaka kizaaruudiin azalçan aradiin zygees etigel olko;

b) urda darlagdasan uul yndesetenii dunda urida balar cagiin- feodaaliin karilcaagi byrimesen usadkaka;

c) tedeeniigi komunlis baiguulaltada kanduulka;

ç) melzegçe byke etegeediin neleegi arad olonoos koloduulkiin zorilgoor zyyn zaka kizaaruudta bol angiigi ilgabarilka bodolgiigi erçeteigeer jabuulka;

d) eke nutagiin azalçan arad eseediigiini soveedoo emkidkeze, byke soveediin zasag zakirgaanii dotor melzegçe etegeednyydtei eris temeceliigi jabuulza tedeenii angiiin erke kendiigi kasaka;

e) eke niutagiin eçeen tooto prolitaari etegeediigi komunlis namda ba soveediin azal kedelmeride kabaaduulkiin tuiliin oroldolgo gargaza kangaka g.m.

Taanadiin medeseer nam bol ganca deere toologdoson niite zorilgonuudaar kizaarlasan bişe-geze nek. Jirbaanov namiin 12 dugaar jike kuraliin yndesenii bodolgo tukai togto omzo, BK(b)N-ii TK-iin dergede bolson yndesenii respyyblig ba mozonuudiin kariuucalgata kedelmeriçediin zebleenii yndesenii bodolgiigi jaaza bodoto kereg deere jabuulka tukai tabigdasan onco zyilnyyd deere togtozo kelebe.

Uçar iime bolkodo respyybligiin emkidkelge bol Burlaad-Mongoliin namemki ton ceke todorkoi zaabarinuudtai baisan aikabtar zokis cag yjede tokiooldoson baina. Namiin ba nek. Staalinii zaabarinuudiigi buriaad mongoliin bodoto erke baidal deere bejelyylkeni ganca bidenees bujuu bidenii çadabari de erees bolko kereg baisan Tere cag yjees koişo zebken arba garan zil engerbe.

Soveed Buriaad ulasiigi baiguulka arban ziliin cag yje ba negedelgeer tabanzil dotor jamar dengyydtei jirebe gesen asuudal garana. Arban ziliin baiguulalta ba negedygeer taban ziliin dengyydiin yndesen bolko zyilni Buriaad ulasiin azakuin ba sojol bolbosoroliin debzelnyyd Burlaad ulasiin urida cagiin koloniiin baidaliigi berimesen usadkasaniigi dabasan ba oron ulasiin azakui, ulas tereiin bolon sojol bolbosoroliin kozomdoliigi ygei kiisen baina.

Azakuin kozomdoliigi jaaza usadkasanaa ba arbanzil dotor jamar dengyydtei byridkelnyydtei balsanaa karabal.

Yiledberiiin azaliin talaar.

Burlaad Respyybligiigi togtooko 23-24 onii yjede kedelmerileze isan yiledberiiin oronguud 16, delmeriçeni 854 kyn, byteen rgaka edni 2,600 mingan tekerig kapitaal oruulalga 138,7 min. kerig tomilogdoson baina. 1927- onii yjede kedelze baisan yile beriin oronguud 20, nemelte 25%. edelmerişen 1,215 kyn bujuu nemelte 40% byteesen edni 5,975mingan tekerig-nemelte 130%, barilgada 400 ming. tek. tomilog do-sou-nemelte 190%, zeerini 2,899,6 ming. tek. nemelte 105%.

Byteen gargaka edleliin kemzee ba zeeriiin talaar kojoroos ylemze dakin nemesen baina.

Ene cag dotor azaliin byteemze 62% deeçee bolson.

Negedygeer tabanziliin tesebiigi derben zilde dyyrgeseniigi abça yzekede: kerbee byteen gargasan edlelni 1927-28 ondo 5,975,3 ming. tek. baibal 1932 ondo 9,556,3 ming. tek. ba 60% nemesen Zeeriiin cen 1923 24 ondo 1,401 ming. tekerigees 6,310 minga bolson nemelte 350% 1927-28 onii ziseegeer nemelteni 117% Kapitaal oruulalga 1628 29 ondo 1002,7 ming. tekerig, tereenees barilgada 496,8 mingan tekerig, ba 1932 ondo tere bol 12,970,4 ming. tekerig, enyynii 11,098,5 mingan tek. şine barilgada zoriuulagdasan. Negedygeer tabanzil dotor kapitaal oruulalga kamta 19,150,7 ming. tekerig begeed, tereenees şine barilgada 15,075,2 ming. tek. gargagdasan baina.

Eneentei kamta kedelmeriçenii azaliin kelesenii urgasani 1923-24 onii ziseegeer 188% kyrsen azaliin byteece bol 1923-24 onoos 77% bolson baika

Niutagiin yil edberiiin azaluudta kedelmerileze baigaa kedelmeriçeniin tooni 1923 ondo 1600 kyn baisanaa 1932 ondo 6400 kyn tereenees buriaad kedelmeriçen 19,5%.

Kedelmeriçen aradiin aza baidal nelieed saizarsan begeed, kerbee 1923 ondo kedelmeriçenii kelesenii dunda ziseegeer abakada 366 tekerig. Baisanaa 1932 ondo 1,511 tek. kyresen bujuu 4 daki nemesen azai.

Yiledberiçenii eblelin geşyydiin tooni 1923 ondo 5,278 kyn, 1932 ondo 29 520 kyn kyrebe

Tabanziliin ekinde D Yde kotodo 1,788 azal ygelçyyd baibal odoo tedenees negeç kyn ygei.

Dyngyyd bol - Buriaad ulas negedygeer tabanzil ba arbanzil dotoroo erçemtei indyysterzeze baina kolkooziin baidaltai, agraar oronoos agraarnindyystriin oron bolzo baina Amzaltatai baiguulagdasa baigaa PVRZ ziliin zavood, makanii kombinaad ba şine byteegdesen yiledberiin oronguudtaigaa Burlaad ulas bol yiledberiin azaliin tomokon baaza bujuu yndese togtoozo baina Ene bol niutagiin yndesen prolitaarinuudiigi bii bolgoko japadalda jikeken uçartai kereg men bolno.

Kedeenii azakuin talaar

Nek Staalinii 10 dugaar jike kural deere yndesetenii tukai kedee gazarta jabuulka namiin zorilgo ba men 10 kuraliin togtool deere nelieed keleed - tere zaabarinuudiigi buriaadiin erke baidal deere bejelyylke çukala asuudalnuudiin negeni gazar edlyyriin asuubaliigi şuud şiidkeke josotoi baisan azai. Orosiin pomeeşeguudiin aça tusada, oros nyydelçeneer buriaadiin gazar edlyyriigi kolooniçolozo baisan kaanta zasagiin ylegdeliigi kamagiin tyryy usadkalka josotoi baisan Orosiin kapitaliista ba niudargaçuud, nutagiin buriaad niudargaçuud ba nojodiin aça tusiigi kamagaalza baisan kaanta zasag bol Buriaad ulasiin azalçan aradiigi melzeke, daranguilakiigi ulam byri çangadkaza baisan baina. Ene melzelgiin negen onco zyilni bol gazariin es kemziigi kolooniçolon jabuulka kaanta zasagiin bodolgo bolno.

Nek. Jirbaanov kedeenii azakui tukai jabuulaan zorilgonuud tus togtoozo kedeenii azakuin tukaida çukala bolko tyryyçiin yjiin zorilgo bol kaanta zasagiin tere ylegdeliigi usadkaka josotoi baina. Oros ba Buriaad kojorlin koorondo bii bolson gazariin tasarkainuudiigi ygei kiike, niudargaçuud, nojod ba lamanariin gazariigi abça azalçan aradta olgoko zorilgonuudiigi dyyrgeke baigaa.

Iime olon janza majagtai agaariin kubiskaliin uçartai kereg jabuulga bol avtonoomito mozo togtooko 1920 22 onguudiin cag yjede ekilze buriaad respyyblig togtoko yjedeç ecestee kyrgegdeegyi baisan baina.

Manai kedee azakuin 1923 24 onii baidaliigi 1917-18 onii baidaltai zişe len karakada iime baina: 1916 17 ondo tomo maliin tooni 2.125 minga baibal 1923 ondo 1,405 minga bujuu 38,1% koroson tarilgiin gazar ene yjede 281 mingan ga baisanaa 183 mingga-34,5% korobo.

Selbin zasaka yjede jabuulagdasan gazar edlegyyriin kubiskaliin uridaki karilcaagi usadkaka niudargaçuud nojodiin ba lamnariin gazariigi kuriaan abka toskon suurinii koorondoki gazar eskemziigi ergeneer jabuulsan g.m. kemzeenyyd bol kedee azakuin baidaliin debzike jabadalnuupta tusa bolzo 1923—29 onii yje bol manai kedee azalin jikeken debzeltetei yje baisan baina.

Uçar iime bolkolo selbin zasaka yjiin zorilgo bol 1929 ondo bujuu tesebte tabanziliin negedygeer zil de dyyren şiidkegdesen geze jamarç ygei kelze bolono.

Eneenii gerçe bol maliin too kerbee 1923 ondo kamta 1,405 mingan ga baibal 1928 ondo 3067 minga bolson nemelte 36,3% 1916-17 onii toonoos 18,3 proceentoor ilyy garaba

Tarilgiin gazar ene yjede 183 mingan ga baisanaa 277 mingan ga bolobo 1916-17 onii ziseegeer 97,5% 1923 onoos 51% nemelte bolobo

Negedygeer tesebte tabanziliin dyyrgelte bol kedee azakuin jikeken debzize kolkoz ba sovkoozuud bii bolzo socialis salbariin aikabtatar nemesen tukai neli ed togtozo tereenigi urida yje nyy diin bodoto baidaltai ziseelen toonuudiigi iledkeze nek Jirbaanoviin keleseni kamtiin azaliigi togtooko yndeseer kedee azakuigi socialis josoor şinedken baiguulka erketei zorilgiigi bejelyylke kereg ganca kapitaliis etegeedte erçemteigeer doobtolon oroko erke baidal deere es bolko josotoi bolson begeed selbin zasaka yjede jabuulsan kedee azakuida kapiitaliis etegeedii gi tyrike bodolgo bol dutamag kereg baisan azai-gene Men ene yje de gazar edlegyyriin kukiskaliin uridaki karilcaan niudargaçuud ba nojon etegeediin ezemden suuka jabadalnuud byrimesen usadkagdaagyi baisan,

Gazariin refoormo jabuulsan tukai

Tiime tula 1929 ondo nek Staalinaas „ergelziin kamtiin azaliin yndeseer angi bolko niudargaçuudiigi usadkaka" gesen loozon bii kaoani nek Staaliinii ene tyykete zaabariigi manai erke baidal deere bejelyylkiin zorilgo tabiza niudargaçuudiigi kabçaka tyrike gesen bodolgooş ergelze kamtiin azaliin yndeser angi bolko niudargaçuudiigi usadkaka bodolgodo çuud oroko bolood baisan juuma

Ene yjiiin bodolgiigi bodoto azal kereg deere bejelyylsenii todorkoi zişee bol Buriaad ulastaga zariin refoormo gedegiigi jabuulsan kereg bolono Gazariin refoormo jabuulka tesebiin gol zyilnyyd bol b)niudargaçuud ba nojor etegeediin bulimtaraliin ba melzelgiin udka çanartai gazar edlegyyriigi kubiskaliin josoor kuriaan abça kolkoozuudta olgoko men kolkooz ba sovkoozuudta gazar tasatan eke tus beleg suudaltanii kooron do gazariin kubaariigi angilin talaar zeb jabuulka b) nyydel ba kagas nyydel azaltaniigi suurizuulka suurin baidaltai bolzo baigçadta azakuin ba zeeliiin talaar tusa kergeke mal azaliigi debzyylke baidaliigi saizaruulka ba gan kuuraitai temecekiin telee miliraaciin gidroteekniikiin kedelmeriligi ergeneer jabnulka eneenii yndeseer kozomdoson mal azaltai begeed nyydel ba kagas nyydel baidaltai azakuigi socialiis josoor şinedken baiguulka.

Gazariin refoormo jabuulka keregte tokiooldoson alduu tukai ba gazariin refoormiin tesebiin dyyrgelte deere togtozo kelebe

—Gazariin refoormo bol azalçan arad temenii dunda yzegdeegyi idebki kedelgee bolgozo ilangajaa togton suurizaza baigaa mal azaltanii dunda kolkooz azaliigi baiguulka ergen kedelgeeniigi gargasan azai.

Ene cag dotor gol mal azaltai aimaguudta kolkooz azal baiguulgani 10 procentoos 66 proceente bolson. Taban ziliin tesebiin josoor bidenyyd 9,970 erkete azaliigi kolkoozto ilsyylke baisan begeed, tereni 1933 ondo 66,811 erkete ali kolkoozzoruulagdasan bujuu 61,1 proc. bolson baina. Kolkooziin tus byriiin kamtaralnuudaar abça karabal: 1928 ondo komuuna 63,4 proc. arteelnuud 32,4 proc. arteel 63,7 proc. 1933 ondo komuuniin tencee 8,7 proc. arteel 77,2 proc. busad toozuud ba tog suud azai. Kolkoozuudiin tarilgiin gazar 1932 ondo 76,1% bujuu 286,3 mingan gaa, Maliin too 1932 ondo 689,9 minga bujuu 57,5%.

1928-29 onii yjede kedee azaliin arteeliigi alad garça ylemze olonoor komuuna togtooko zergeer aikabtar jikeken ulas teriin alduu gargagdasan baina. Ene alduutai jabadal meneeç kyrter syyçelen zarim aimaguudta zasagdaagyi baina geze keleke keregtei.

Kolkooziin-tavaariin feerme 1932 ondo kamta 840 begeed maliini 212,3 mingan bujuu tereni kolkooziin bykii maliin 30,8 proceente bolko.

Men 1932 ondo MTS-uud 11, traagtarani 238, MTS-iin tarilgiin gazar 108,1 mingan gaa bykii tarilgiin gazariin 27,9%) 72,2 mingan gaa beledkegdesen paariin traagtaraar kagalagdasani 55,1 mingan ga. Ebese cabçaka maşiiniin staan canuud (MSS) 18 togtoogdoson tereenii ebese cabçadag maşiina 2,600, morin tarmuur 1,519 g. m.

SOVKOOZIIN BAIGUULALGA. Negedygeer tabanzil dotoroo kamta 7 sovkooz togdoogdozo, tereenees nutagiin udkai 2 sovkooz, kopkoozuud 13, gazarani 319,0 ming. ga tereenees tarilgiin gazar 13 ming. ga byke kedee azalda bol sovkooziin tarilga 1,4% maliin tencee 4,5%.

Jerenkii deeree gazar tarlaanii azaliin baibal gekede iime: 1923 ondo tarilgiin gazar 183,5 mingan ga baidal 1932 ondo 376,3 ming bolson bujuu 105,1 proc. nemesen. Byteesen edlelni 1923 onso 109,0 ming. toonno baisanaa 1932 ondo 264,8 ming. toonno bolon ba 151,3 proc. kyrter nemeen. Mal azaltai zyyn aimaguudta ene yiede tarilgiin gazar 352 5% nemesen. Tarilgiin urgaciin nemelgeni 22,6%

MALAZAL TUKAI. Kerbee negedygeer tabanzilde malazaliin talaar nelieed amzaltatai baisanç bol jerenkii deeree maliin too koroson baina. Ene korolto bol 1923 onoos 1932 ondo 85,3% kyrbe. Ali toogoor bolkodoo 1405,2 mingan tologoi baisanaa 1,198 5 mingan tologoi bolson baina.

Eneenii yndesen şaltagaanuud gekede: niudargaçuud ba nojon etegeedees maliigi zoriuuta kiudasan, kolkoozuudta korlolgo, maliigi kaişa keregeer taraaza baisan buzagai jabadalnuudtai ba niudargaçuud bolon tereenii aagintanuudtai temecel jabuulsan ygei, nen tyryyn namemkiin zygees malazaliigi opiratiiv todorkoi udaridalgaar kangaka kereg sula-begeed eneen deerees maliigi karamzalaka ba oroonii kampaani muu, maliin ebeçeneer temeceke jabadal aikabtar sulaar tabigdasan.

Caaşaa bol nek JIRBAANOVIIN togtozo kelekeni-kedee azakuigi maşiinazaruulka ene keregte aguu jike zeeri mengen zaragdasa baisan tukai todorkoigoor konfereencede iledkebe.

Soveed kudaldaan naimaanii talaar

Yilebderiiin azaliin oronguud ba kedee azakuin ilangajaa tereenii debzilde bol ulas oron dotoroo ed tavaariin gyidel, kudaldaan naimaanai jabadaliin debzeltiigi nemegdyylkeni cokom baisan. Jerenkii delgyyriin naimaan bol 1923-24 ondo 10,787 mingan tekerig baisan begeed, selbin zasaltiin yjede 1928 ondo 28, 145 mingan tekerig bolsol. Negedygeer tesebte taban ziliin syylde naimaanii jabuulga byri jike bolzo 104.457 tekerig bolbo. Socialiis salbariiin tencyyri bujuu bagtasani bol tere kelegdesen yjenyyd dotor 15,4 ees 19,4%, 35,8%-oos 93,0% g.m. Eneentei kamta engiin salbari-naimaan ulam byri doosoo orozo 1,2 % kyrebe.

Uçar iime bolkolo kudadaan naimaanii jabuulga 10 zil dotoroo arba dakin jike bolson ba niitiin salbariiin naimaan 17 daki, tereen dotoroos ulasiin naimaan 22,5 daki, kopiraaciin naimaan 11,5 daki nemeze, engiin naimaan ugtalan şakuu tyrigdebe

Men eneentei kamta socialiis salbariiin naimaanii yiledberinyyd delgerbe, Ulasiin naimaanii tasaguud 83 aas 238, kopiraaciin naimaaniiki 133 aas 817 boibo.

Kereglegçediin kopiraaciin tooni 1923 ondo 8,0 mingan kyn, 1928 ondo 94,3 ming. kyn 1632 ondo 352,7 min. bolson azai. Pain kapitaal 1923 ondo 17, 6 mingan tek. 1928 ondo 613,2, 1932 onii syylde 9,037,9 mingan tekerig

Gol bolko ildeb beledkelnyydiin debziseni: tariaanii beledkel 1924 ondo 99,5 mingan ceentnir, 1928 ondo 315, 2 mingan ceent. 1932 ondo—686,3 mingan ceent. Ene yjenyydte makanii beledkel gekede 14,5 ming. ceent.; 12,8 ming.ceente ba 103 0 ming. ceent Tosonii beledkel 366,0 ceentnir, 1,000,2 ceent. 2 756 0 ceent. Noosonii beledkel 288,9 toonno ba3,112,5toonno g m.

kotiin suudaltanii urgaca

Yiledberiiin oronguudiin ba soveed kudaldaan naimaanii debzilte bolon respyybligiin niite aradiin toogiin urgacatai adali kotiin suudaltanii tooni aikabtar nemesen baina. Respyyblig dotoriin 563 mingan tooto niite aradiin 12,4 % bujuu ali 69,7 mingan kotiin suudaltan azai. Arban ziliin yje dotor respyybligiin niite aradiin tooni 16,9 proc nemesen ba kedee toskonii arad 9,4 proc, kotiin arad 124,6 proc. memesen.

Kotiin aradiigi talaar abça yzebel 1926 ondo kedelmeriçenii too 2,025 kyn, 1931 ondo 8000 kyn bujuu nemeseni 295% Albanii zon 1923 onoos 190% nemesen baina.

Kotiin zonii toogiin oloşorson jabadal bol bairiin şine barilga ba niitiin barilganuudiigi oloşoruulka keregtei bolson baika baina. Deede yde kotiin bairiin niite foon o bol 1923—1932 onii koorondo kojordaki nemesen Soveed kudaldaan naimaanai ba ed tavaariin gyideliin jikeer debzisen deerees bodokodo socialiis baiguulaltiin niite debzelyydtei kamta azalçan aradiin aza baidal nelieed saizarsan geze keleze bolno.

Namiin emki.

Socialiis baiguulamziin amzaltatai jabuulga bol namiin emkiiin nemen urgaka jabadalda kabaadasan daina. 1923 onii nojaabri sariin I eder 873 kandidaaduud, 365 geşyyd kamta 1238 kyn baisan. 1933 onii janvaari I—de geşyyd 5,147 kyn, kandidaaduud 3686 kyn kamta, 8,833 kyn ba 7 dakin arbizasan baina. Niite toogoos 1923 ondo kedelmeriçen 323 kyn (26,5% albanii ba busad 188 kyn (15,2%) 1933 ondo kedelmeriçen 3,565 (40,4%), tariaaçan 4,555 (51,6%), albanii busaduud 713 (8,0%). Yndesenii ilgabriaar—1923 ondo buriaad—117 kyn (9,5%), orosuud—1,027 kyn (82,9%) busa yndesetenii—94 (7,6%), 1933 ondo buriaaduud—3741kyn (42 4%), orosuud—4,688 kyn (53,1%), busa yndesetenii 404 kyn (4,5%), 1923 ondo ekener 76 kyn (6,1%), tereenees buriaad ekener 8 kyn. 1933 ekener-1,596 kyn (18%), tedeenees buriaad ekener 744 kyn iime bain

Ene kelegdesen toogoos bol kedelmeriçenii buriaaduudiin, ekeneriin gekede ilangajaa buriaad

(Yrgelzelelni gurbadaki niurta)

Kolkoozuudiin ziliin yiledberiiin təsəbyydiigi jaaza zokiookob

SSSR iin TGK iin dərbedyygeer seessi, kizaariin ba moziin konfereencenyydaas Fevraaliiin 10 aas kozom bişe ziliingee yiledberi—sangiin təsəbyydiigi zokioozo dyyrgegtii geze kolkoozuudiigi ujalgalan togtooson baina.

Kizaariin namiin konfereence bol təsəbyydiigt' zokiooko jabadaliigi çukalaas çukala azakuin ba ulaz təriin çanartai kampaani bolgozo jabuulbal zokino gezei. Ene kampaaniiin udka çanarni juub gebel, tus təsəbyydiigi zokiooko keregiigi udaaşaruulka bujuu kolkooziin olon geşyydiigi kabaaduulangyigeer zokiooko bol kolkoozuudiin bykii kədəlməridə tuiliin jike koro bolkoos gadana zyndee bytekede itegeke baidalda kyrgeke ajuultai tula, kolkoozçon olon geşyyd ba kolkooziin udaridagçadiin sanal bodoliigi ene asuudalda kanduulza baigaa jum. „Zuugaad ba zarimdaa mingaadç ailnuudiigi bagtaasan gazar tariaalangiin jikeken azakuigi gancala təsəbtə udaridalgaar erkilze bolno tereengyigeer butarza unaka josotoi" (Staaliin). Iime tula, kolkoozuud yiledberi—sangiin təsəb ygei, kədəlmərləə təsəb ygeigeer jabuulka jum bol kolkoozuudiigi darui kurdanaar bolşcviig kolkooznud bolgozo, kokoloozniguudiigi çanga çadaltai bolgoko zoriligiigi gyicedkeze çadakagyi bolno.

Kizaariin namiin 2 dugaar konfereencaas təsəbiin ba too bodolgiin kədəlməriçədiigi kolkoozuudta tusaluulkaar ilgekiigi kotiin komiteeduud. rajoonii komiteeduud MTŞiin Politotdeelnuudiigi ujalgalba. Ene kədəlmərçed bol kolkooziin teləə tedenii yiledberi—sanniin təsəbyydiigi zokioozo tusalamza kyrgeke josotoi bişe.

Urida ziiyyute kizaar dotor kolkooziin yiledberi—sangiin təsəbyydiigi ərgen niite kolkoozniguudiigi kabaaduulangyigeer agronoomuudta zokioolgodog zanşaltai baisanii ulam as kolkooziin kədəlməri təsəb ygeigeer erkilegdeze, eregtei emegtei kolkoozniguudta təsəbiigi kyrgen medyylke jabadal ygei baisan baina.

Zyini, kolkoozuudiin yiledberi—sangiin təsəbyydiigi kolkoozniguud əəsedəə zokiooko josotoi. Təkebyydiigi zokiooko, jaaza zokiookiigi, zaaza əkə, təsəbiin josoor jaaza kədəlməriləkə ba təsəbiin dutamag zyilnyydiigi zasabarilaka keregyydte kotiin komiteed rajoonii komiteed ba politotdeelnuudaas ilgegdesen kədəlməriçədiin zygees tusalamza yzyylegdeke josotoi.

Kizaariin namiin 2 dugaar konfereence bol kamag kolkoozuud ba kolkooziin brigaadanuud ziliin kədəlməriiin təsəbtei baika josotoi tula tus bydide təsəbiin komiisanuudiigi darai baiguulkiigi ujalgalsan baina. Ene təsəbiin komiisanuudiin zorilgo bol təsəbyydiigi zokioozo beledkeed, kolkoozniguudiin ba brigaadanuudiin cuglaanuud deere tabiza kelcyyleed bataluulka keregiigi erkilne.

Kolkooz byriin iime komiisada ylemze kolkooziin kədəlmərrdə turşalgatai bolson yseg biçeg mededeke kolkoozniguudiigi sungan oruulzə, nen tyryynde kolkooziin bujuu kolkooziin brigaadiin təsəb zokioolgoko keregtei. Təsəb zokiookodoo kraada abtaka josoto zyil bykeniigi byridkeke josoto bolno.

Yiigerlebəl: jamar bolzorto keçeneen juu, kaana tarika, keçeneen əbəsə cabçaka, tariaa kuriaaka geke zergiin negen ziliiu dotor gazariin azalda kabaadaka bolgon cəm oroko josotoi.

Mən mal əskəberiin, ogoroodiin geke metiin kədəlmərinyydiigi orolcnulka keregtei. Tyynees gadna, modobeledkel, açaa çirelge kargui zamiin baiguulaltada g. z. kolbooziin yiledberide bagtakagyi kədəlmərinyydiiç byridkekeni çukala bolno. Zəbkən kaana, juu tarika togtoozo təsəbleed kizaarlaka bişe, basa jamar kyrisetei gazarta tarilga kiikee togtooko, Mən enyynçelen kamag busa kədəlmərinyydiigi karaada abalcaka keregtei.

Uçarni, kolkooziin azalladag gazar bolgonii onco şinzenyydiigi byridken karaada absan deerees tus gazar deere juu tarika, tus gazariigi bolbosoruulkiin tula, kezee, juu kiike josotoi baisaniigi zəbəər ilerkeilen olzo bolko baina.

Iime tula, maşiina, unaa, kədəlməriiin kyçiigi təsəbiin josoor kubaakiin əmənə, təsəbiin komiisanuud bol jamar bolzornuud dotor, kaana juu kiike josotoi baisaniigi təsəblezə. togtooko josotoi azal. Gancala ene byridkel kiisenii syyleer brigaadanuudiin kerzerge zəbəər baiguulagdasaniigi, maşiina, unaa ba kədəlməriiin kyçenii tedende keçeneen zəb kubaagdasaniigi şalgaza, kolkooziin kədəlməriigi brigaadanuudta ziliin bolzoroor kubaaza əkə josotoi.

Kede keden kolkoozuudta deere dursagdasan zyilnyydiigi brigaadanuudta kubaaza eke jabadal bol jamarç təsəb bodol ygeigeer tegşe kubaagdasan deerees kolkooziin bykii azal keregte jikeken koro kyrgeze baisan fagtuuud ilerçe garsan baina. Basa traagtariin kədəlməridə tokiooldozo bolko saad, kaaltanuudiigi bodolcoko keregtei. Yiigerlebel: təsəbiin josoor MTS bol 100 geegtar gazar kakalaza əkə ujalga abasan ba traagtor bol edər byride 10 geegtor gazar kakalka josotoi azai. Tragtarni edər byri 5 geegtaraas ilyy gazar kakalaza çadakagyi bolood, gazar kakalaigani 20 edər koişolo o, tarilgiin bolzor tasaldaka bolno.

Ene zergiin jabadal garça bolşogyi gedegiigi byridkekeni koi kooz ba tyynii brigaadiigi tarilgiingaa bolzortasaldulka ygeide ujalgaina. Kolkooz bol təsəbiin josoor ene 10 ederiin kugacaada 200 geegtar gazar əəsediingee kyçeer kakalka josotoi baisan bolboç, ali negen brigaadiin daabarita gazarta traagtariin muugaar kədəlmərilzə baikiigi medekedee, kizaariin ba moziin namiin konfereencenyydees 12—15 konog ba tyryy kolkoozuudta 8—9 edər geze togtoogdoson tarilgiin bolzornuudiigi tasalduulka ygein tula, brigaada bol tarilgiingaa teempiigi əəsediingee kyçeer jikedkeze, edər byride 25 geegtar gazar kakalka josotoi azai Basa yiigerlebel: tariaa kadalgiin yjede tariaa kaaaka maşiina bol 2—4 cagaar bujuu zarimdaa byri udaanç zogsozo bolno. Ene tokioolodozo bolko uçariigi brigaadiin kədəlməriiin təsəb dotor ertees karaada abalcaza, tariaa boogçodiigi garaar tariaa kadaka jabadalda daruikan oruulkiin tula, iime nçariin tokooldobol tariaa boogçodiin keregleke səerp ba kazuurnuud beledkegdesen baika josotoi.

Tariaa kadalgiin yjeerkuri boro bolzo saad kiibeç, oloso zəəkə, kortoobko maltaka bujuu busad ali negen kədəlməri kiize bolko baina. Iimees kolkooziin azalda negeç minyytin zogsolto kiike ygei ba brigaada bol ynetei centei kədəlməriingee cagiigi geelgyi, kədəlməriingee təsəbiigi jabadaldaa kurdanaar ondoo azal erkilyylke jabadaliigi təsəb dotor karaada abalcaka keregtei.

Azakuin toocoogi yndese bolgozo, kolkooziin əgesen ba abasan socialiiz tusalamza bujuu tusalamza egegçəni keləsə abadag, tusalamza abagçani maşiina keregləsgnil ba kolkoozniguudiin unaa ba kədəlməriiin kyçe keregiesenii keləsə tələdeg josotoi socializ tusalamziigi kolkoozuudiin təsəbtə ertees karaada abka keregtei. Kizaariin namiin 2 dugaar konfereence bol kədəlməriiin kyçeer dutaza baisan sovkoozuudta tusalamza yzyylkiigi uriza kolkoozuudta kandaasan. Basa SSSRiin Aradiin komisarnariin Soveed bol 1933 onii Dikaabriiin 19 də gargasan togtool dotoroo ziliin doo dovornuudiigi batalka jabadaldaa darulkan orozo, ene kədəlməriee Fevraaliiin 10 aas kozom bişe dyyrgekiigi bykii azakuin alban gazarnuudiigi ujalgalsan baina.

Ene togtool bol bykii azakuin alban gazarnuud ba sovkoozuudaas bykii ziliin kugacaa dotor kolkoozuudiin keçeneen unaa ba kədəlməriiin kyçiigi keregleke baisanaa əəsediingee təsəbyyd dotor daruikan oruulza, ene ziliin Fevraaliiin 10 aas kozom aişe kolkoozuudtai doogovor batalkiigi ujalgalna. „oido garka bolkodoo nokoinuudaa ideelyylke" bujuu „tengeriiin duu garaa ygeide burkandaa namançalkagyi" geze oroliin onison ygenyyd baidag Tereçilen kizaariin kuuçan udaridalgaar kədələzə ba gaa azakuin alban gazarnuudiin zygees cegiini tulgarduulaad, kolkoozuudaas azal kədəlməriini teləg dunda tusalamza erideg muu zanşaltai belei. Tiigeze kolkooziin yiledberiiin azal jabuulganuudiigi ecəən bişe tasaldakada kyrgesen baina. Iime tula, azakuin alban gazarnuudtai batalsan togtoolnuudiigi yndese bolgozo, kolkoozuudaas əkə socialiiz tusalamza bol kolkooziin bykii ziliin təsəb dotor karaada abtaka josotoi.

Gebeç, gancakan ulasiin azakuin alban gazarnuudta kolkoozuudaas əkə socialiiz tusalamziin tukai asuudal ende tabigdaza baina bişe: Azakuin toocooto josiigi yndese bolgozo nege kolkoozoos nəgəədə kolkoozto kərgəkə socialiitusalamza bol kizaar dotor ergəneer delgerke ba kolkoozuudiin yiledberiiin təsəbyyd dotor ertees karaada abtaka josotoi.

Kabariin tarilgiin zorilgo bol erkim sain urgaca urguulka zorilgoor kolkooznuudta selgyylen tarika jabadal bolno. Kolkoozuudiin tarilgiin bolzornuud ba çanariin eldeb janza baisantai adali; tedenii tarilgiin maşiinanuudiin (seejelkenyydiin) too ba çanaruudani basa eldeb janza şuu. Kizaariin 2 dugaar konfereenciin togtooliin josoor kizaar dotorki kamagiin muu kolkooz bol tarilgaa 15 edər dyyrgeke josotoi baina. Iime tula tyryy jabasan kolkoozuud bol konfereenciin ene togtoolligi gyicedkeze. tarilgaa deede zakani 9 edər dotor gyicedkeke josotoi azai. Ene kolkooznuudiin tarilgiin maşiinanuud (seejelkenyyd) 10 du gaar edərtee çələə garka baina.

Agronoomuudiin zaabariaar busad kolkooznuudaas 2 3 edər koino tarilga kiize ekilke josotoi kolkoozuudiin tarilgiin maşiinanuud ene 2 3 ederiin kugacaada çələə baika tula ene tarilgiin maşiinanuud (seejelkanuud) bol urid kelcesen josoor socialiis tusalamza bolgozo tarilga urid ekilsen ono çadariin kolkoozto əgtəkə josotoi.

Tiigeed maşiiniini kereglegdekiin gee koino bucaaza eke bolno

Mən ene socialiis tusalamza bol kolkooziin kədəlməriin təsəbtə oruulagdaza urid batalagdasan gereenyydiigi yndese bolgogdon kol kooziin bykii busad kədəlməri, unaa ba kədəlməriin kycende karaada abtaka josotoi, Ene socialiis tusalamza bol kolkooz ba koi kolkoozniguudaar olzotoi baina. ylegerlebel kerbee nege kolkooziin tariaa booko nemelte kədəlməriiin kycende keregtei baikadani iime kədəlməriçeniigi negeede nege kolkooz egçə çadaka baika negedeki kolkoozto kədəlmərilkiin tula ilgegsen 2 dugaar kolkooziin kolkooozniguud bol əəriingəə kii sen azaliin keləsende ene kolkoozoos azalta edərnyydiigi abka baina. Təmerçe darkan modeçe darkan gagnuurçan g.z. jike mergezeltei kədəlməriçeneəs bişe kyniigi keləsəlen abça bolkogyi keləsenii kədəlməriçenii keləsiigi azalta ederiin noormoor teləzə ogto bolkogyi.

Edenii keləsende kolkooziin gargaçalka gargaçanuudani kolkooziin mengen sangiin təsəb dotor karaada abtaka josotoi.

Kolkooznuudaas əəsediingəə kədəənii azakuin kədəlmərinyydiigi nam zasagiin zaabariaar ylemze bytemzeteigeer gyicedkeke jabadalda azakuin toocooto josiigi yndese bolgoson socialiis tusalamza jabuuldag bolko baina,

Kədəlmərləə cag kugacaanii dotor dyyrgedeggyi çanar muutaigaar gyicedkeze baidag kolkoozuudta iime tusalamziigi təsəbçələn egçə bolkogyi iime kolkoozuudta azakuin toocooto josiigi yndese bolgozo tusalamza əgtəzə bolko bolboç gancala „Bygsiiriin" noormoor əgtəkə baina.

Kolkooz bol tusalamza abka duratai, duragyi bolboç „Bygsiir" kylieen abça, kolkoozniguudiin azaliigi azalta ederiin noormoor təlegtii geze zigsyyriteigeer kozom dozo jabasan kolkooziigi „Bygsiirte" abkigi duradkasan ali negen kolkooziin zydkemzeer rajoonii tarilgiin bujuu urgaca kuriaalgiin komiisoos ujalgalagdabal tus kolkooz bol iime tusalamza abkiigi arcaka erkegyi, uçarani ene tusalamza bol əəsedtəni tusatiigi magad oilgooç ygyi kolkooznig eregtei ekenerte tusa bolko baina.

Kolkooznuud ba brigaadanuudiin təsəbyyd bol gancala jərənkii kolkooziinç ba brigaadanuudiinç yiledberiiin təsəbyydiigi zokiooko doo tus byri kədəlməriiin talaar byteeke azaliin noormoni jama kədəlmərinyydte keçeneen baika daa kolkooziin kədəlmərinyydiigi baakan bolzor dotor sain çanartai gaar gyicedkeze çadaka baisaniigi nigtaar byridkesen baibal tarilgiigi togtooson bolzortoni gyicedkeke g.z. jabadalnuudta tusalaza çadaka baina. Kolbooto ulasiin gazar tariaalangiin aradiin komisariaadiin zokiooson noormo bol Buriaad Mongoliin gazar tariaalangiin aradiin komsariaad ba kizaariin gazariin yprablieeni kojoriin noormonuudta adali kolkooz bykende zişee bolko noormonuud azai.

Kolkooz byken bol ene byteeke azaliin zişee bolko noormonuudiigi yndese bolgozo, kolkooziingoo bykii ziliin kamag kədəlmərinyydte byteeke azaliingaa əəsediingee kolkooziin noormonuudiigi tus byridee togtooko keregtei. Byteeke azaliin noormonuudiigi zokiooko jabadaliin zorilgo bol kolbooto ulasiin gazar tariaalangiin aradiin komisariaad in zygees yne cengee ree ilgagdasan tus tus beləg kədəlmərinyydiin josoor byteesen azaliin noormonuudta keləsə əkə jabadaliigi byrimesən ba baakanç kubilgalta gyigeer kebeereni bailgaka jabadal bujuu şiidkeke çanartai tyryy kədəlmərinyydiigi ylemze jikeer ali eldeb keilcetei kədəlmərinyyd bujuu şiidkeke şanar ygyi kədəlmərinyydiigi baagaar cegneke jabadaliigi yndese bolgozo kolkooziin kədəlmərinyydiigi beləgyyd bolgon kubaaka jabadal baina.

Iimees kolkooziin təsəbiin komisnuud bol kolkooz dotor byteeke azalnuudiin noormonuudiigi zokioozo, enyyniigee yne cengiigi togtookodoo, ene byteeke azaliin noormonuudiigi gyicedkeke ujalgatai katuu bolzornuudiigi togtooko baina. Ene bolzornuudiigi gancala byteeke azaliin ilyybçelen gyicedkeke mereer kasaza, bogonidkozo bolko.

Ene bol bykii ynen şudarguu eregtei, ekener kolkoozniguud ba nen tyryynde eregtei ekener udaarniguudiin zorilgo bolno. Byteeke azaliin noormo togtookodoo jamar kədəlməriçeniigi zişee bolgon dagaka geeşeb gesen asuudal garana Byteeke azaliin byrimesən gyicedkeze bolomoor noormonuudiigi kədəlməriingee azakuin kədəlməride eregtei, ekener bolon kolkoozniguudiin gyicedkeze ba ilyybçelen gyicedkeze baisan kolkoozuudta ynen şudarguu kədəlmərilezə baisan eregtei, ekener kolkoozniguudiigi zişee bolgon dagaza byteeke azaliin noormuudiigi togtooko josotoi.

Olonki eregtei ekener kolkoozniguudiingaa byteesen azaliin noormoor ylemze jike noormotoi azalnuudiigi byteeze baisan bolboç byteeke azaliin byrimesen gyicedkeze bolomoor noormonuudiigi gyicedkedeggyi kynyydee udaarniguud geze toolozo baisan kolkooznuudta jaakab?

Byteeke azaliingaa noormonuudiigi bagaar togtoosonii ulamaas ynen şudarguu kədəlmərilegçə bujuu gyicedkeze bolomoor noormonuudiigi gyicedkegçe geze kelemeer gancaç kolkoozniggyi kolkoozuudta iime kolkoozuudiin udaarniguudiin byteesen noormiigi yndese bolgon barimtalza bolkuu? Yiigerlebel: Selengiin aimagiin „Ulaan Orongo" geze komuunada kabariin gazar kagalgada 2 ku tagatai anzasanda ederiin 1,2 geegter gazar kagalka noormo gazar tariaalangiin aradiin komisariaadaas əgtesen baikada, udaarniguudni 0,95 geegter gazar kagalaza baisan ba kolkooziin dunda noormoni 0,70 geegter, adag bagani 0,50 geegter baisan baina. Basa busad kədəlmərinyydtəni ene zişeenii noormo ba gyicedkelnyyd baisan jama.

Kolkoozuud bol noormonuudaa togtookodoo ynen şudarguu kədəlmərilezə baisan eregtei ekener kolkoozniguudiigi zişee bolgozo ogto abaagyi geze ilerkelleg byriç bagaar togtooson azaliin noormonuud kolkoozuudiin bodoto azal kereg deere yzegdedeg baina Iime tula kolkoozuudiin təsəbiin komiisuud bol byteeke azaliin noormiigi bagaar togtooko jabadaliin kolkoozdo baisaniigi medeed baikadaa kədəənii azakuin kədəlmərinyydiigi noormolkodoo kolkoozdo bodoto kereg deere baisan byteeke azaliin noormiigi bişe kariin kolkoozdo amzalta olguulka josotoi gyicedkeze bolomoor byteeke azaliin deede zergiin noormonuudiigi zişee bolgon barimtalza, azaliin noormiigi bagaar togtoogood, baga keləsə kereglekə kədəlmərinyydte jike teləbəri egçə azalta edərnyydiigi boloşogyigeer yrike jabadalnuudiigi zəbsəəkə josotoi. Kolkooziin azalta edərnyydiigi iigeze boloşogyigeer yrisen jabadalnuudiin tukai kizaariin namiin 2 dugaar konfereence deere nek. Razymov tonç todorkoigoor jarisan baina.

Təsəbiin komiisnuud bol iime kolkoozuudta byteeke azaliin noormonuudiigi zokiooko kədəlməridəə bagaar togtooson byteeke azaliin noormonuudiigi eris deeşe iyylze, edenii yne cengiigi zokiko zergedeni kyrtele eris kasaka josotoi. Ene bol byteeke azaliin noormonuudiigi ilyybçelen gyicedkekiin teləə temeceke temecelde eregtei, ekener kolkoozniguudiigi urmaçuulan ketəlkə azal kədəlməridə ylemze çadamgai kolkoozniguudiigi kolkooziin şiidkeke çanartai gol gol kədəlmərinyydtə jabaka kyçetei bolgoko ba kabariin gazar kagalalga bujuu tarilgiin yjede ene kədəlməridə ylemze turşalgatai ba mergezeltei bolson kynyydiin kolkoozuudta baibaç tus kədəlmərinyydiigi turşalga bagatai kyykediin gyicedkeze baidag baidalnuudiigi zailuulka josotoi. Byteeke azaliin noormonuud ba byteesen noormiin yne cengiigi togtookodoo təsəbiin komiisnuud ene keregte eldebiigi kinaza byridkeke gyigeer kandaza bolkogyi.

Yiigrlebel: byri ere tarisan tarilga ba ezeliin tarilga kojoriin azaliin noormonuud kojor ondoo baika josotoi, edleke gazariin kyrisen ba eldeb janza. Iime tula ene kyrisiigi bolbosoruulka jabadalç eldeb janza baika uçartai. Yiigerlebel tariaa kadaka maşinaar nege bujuu talaasani ese bol dərbən talanuudaasani tariaa kadakada byteeke azaliin noormoni baika. Təsəbiin komiisuud bol ene metiin ilgalnuud ba byteeke azaliin zokiko zokiko noormonuudiigi togtookodoo eldeb noormotoigoor byteesen azalnuudiigi negen adali yne cengeer cegneke josogyi. Tariaa kadaka maşiiniin kooson jabadalani tariaa kadagçiin kədəlməriiin byteciigi dooşoluuldog, tariaa kadaka maşiiniin keesengyigeer toirobol tariaa kadagçiin kədəlməriiin bytece deeşeldeg baina.

Kabariin tarilgiin yjede kolkooziin tariaalangiin gazarta erkilke kədəlməri bol karankii egleegyyrees karankii seni kyrtele yrgelzelke josotoi geze kizaariin namiin 2-dugaar konfereence togtooson baina. Kolkooziin bykii kədəlmərinyydeni teləg yjedee basala ene meteer yrgelzelke josotoi kolkoozuudiigi bolşoviig, kolkoozniguudiigi çanga çadaltai bolgokiin teləə amzaltataigaar temeceke temecel bol bykii kədəənii azakuin kədəlmərinyydte ba ilangujaa ene kədəlməriin teləg yjenyyde zəbken azaliin noormonuudiigi jikeer ba şanaar saintaigaar gyicedkekees gadana basa ton jike cagiin kulgacaada kədəlməriigi bykii olon kolkoozniguudaas olon ermelzene Amzaltatai kədəlməriçenii teləə kolbooto ulasiin zasagiin gazariin zygees Leeninii ordinoor çagnadasan Tataar oronii turşalga deerees tus oronii kolkoozuudiin dunda təsəbçələn kədəlməriee ekilke jabadal ərgeneer delgerçe, kolkoozuudiin bodoto azal kereg deere tedenii təsəbyydiini bejelyyleg den baisaniigi bide medenemdi.

Yiigerlebel, tariaa kuriaalgiin teləg yjede toskonoos nege kilomeeter ba kilomeetrees deeşe zabsartai gazarta kədəlməri kiize baigçad bol kabariin tarilgiin kədəlmərinyydte jabasantaigaar adali tariaalangiingaa gazarta konozo baigaad kədəlmərildeg baisan juma Eregtei, ekener kolkoozniguud bol tariaa kuriaalgiin yjede 3 cagaas deeşe bişe saadag, egləənii cai, ederiin ba ydeşiinn idenyydte 1 2 cagaas deeşe bişe cag gargadag baisan baina. Tede bol bykii yldesen cigtaa kədəlməridəə jabadag baizai.

Noo moo bodoto kereg deere gyicedkedeg ba zarim baatarlig udarniguudani mən ene maşinaar dərbən moritoi ba tariaa kadagçidtai jabaza 12-13 geegtaar tariaa kuriaadag baisan juma Ene MTS iin rajoonii 40 kolkoozuud bol 2300 geegtaar orosooto tariaagi 8½ ederiin kugosaada kadaza boozo bukallaza gyiced kiiriasan baina. Ene 2300 gegtaaraas 20% şakamani garaar bujuu səerp ba kazuurnuudaar kuriaagdasan baina təsəbiin komiisuud bol kolkoozuudiin byteke azaliin noormonuudiigi togtoozo ene noormonuud ba gyicedkeke kədəlməriin bolzornuud kojorto taaruulan azalta edərnyydiin jərənkii foondiigi ilerkeileed enyyniige kolkooziin sara byriin kədəlmərinyydte basala narinaar bodozo kubaaka josotoi baina Kolkooziin pravlieenuud bol kolkooziin kədəlmərinyydiin keçenceer gyicedkegdeze baisanii tukai olon kolkoozniguudiingaa əmənə sara byride təsəb çələntoosoogoo keleze baika josoto.

Ene komiis bol eldeb kolkoozuudta ba ziliin eldeb caguudta adali bişe baidag jərənkii kədəlməriin edər ba mən dursagdasan şaitagaanuud deerees togtomol todorkoi cagtai baidaggyi nege kalaanii kədəlmərieer ketəlbəri kiike bişe kariin yiigerlebel 10 cagiin kədəlməriin cagiigi bagtaasan kədəlməriin ederəər ketəbəri kiize byteeke azaliin noormonuudiigi zokiooko josotoi baina. Θdəriin 10 cagiin kədəlmərieer bodozo azaliin noormiigi togtooko keregtei. Eregtei, emegtei kolkoozniguudiin azaliin byteeciigi ton deede şatadani kyrter debşyylze çadaka ton urta kədəlməriin edərnyydiigi ziliin ularil bykende togtoozo, kolkooziin kədəlməriiin kedəlməriiin təsəb dotor oruulka josotoi. Yiigerlebel: Apreeli, Mai saranuudta kolkooziin tarilgiin kədəlməriin yjede karankii egləənəəs karankii seni boltor 16-18 çasiin kugacaada kolkoozniguud tariaaniigaa azalda jabaka bolno.

Kolkooz ba tyynii brigaadiin yiledberi—sangiin təsəb bol eregtei emegtei kolkoozniguud byken de ton saitaar medegdeze baika josotoi barinta mən. Ene təsəbiigi eregtei, emegtei kolkoozniguudta kyrgen medyylke ton çukala. Brigaadiin təsəbiin komiisanuudaas zokioogdoson brigaadanuudiin təsəbiin teləbyyd bol kolkooziin brigaadiin niitiin kural deere kolkooziin jərənkii təsəbni kolkooziin niitiin kural deere kelcegdelde narebçalan zasagdaza batalagdaka josotoi. Kolkooziin yiledberi sangiinç təsəbyyd ba mən byteeke azaliin noormonuud bol aimagiin gazariin tasag ba MTŞ kojoroos ujalgaçalan yzegdeke josotoi. Edenii kədəlmərini gyn gynzegii karuucalgatai, ede bol kolkoozuudiin togtomol təsəbyyd ba byteekn azaliin noormonuudiin teləə byriemesen karuucaka baina.

Yiledberi—sangiin təsəbyydiigi zokioozo dyyrgeke bolzor bol ortozo jirebe.

Fevraaliiin 10-nii edər bol bykii kolkoozuud ba nen tyryynde tedenii udaridagçanaraas təsəblelgə ba byteeke azaliin noormonuudiigi togtookiin tukai jamarç asuudaliigi jiaraza, dutuu jaduugaar şiidkelgyi, daiçalkui josoor, nigta, bonomzotoigoor kədəlmərilkiigi ermelzeke ecesiin bolzor mən. Ene daiçalkui çanartai ba sain çanariin kədəlməriigi Fevraali şariin 10 da təgsəkeke josotoi.

Kizaariin kolkooznuud bol dursagdasan kədəlməriigi gyicedkeke keregte gyiced ergen turşalgatai boloodyi baina. Baisan berkeçeelnyydiigi Tataar oronii kolkoozuudiin bodoto azal kədəlməridə bejelyylegdeze baigaa, udaa dursagdaka zokioon baiguulka kemzee jabuulgannudaar ilaka keregtei.

MTS iin rajoon dotor 3-4 yiledberiiin salbarinuudiin baikada kolkoozuudta tuslalcakiin tula ilgegdegçed bol ene salbarinuud byriees nege nege kolkoozuudiigi abça, ene kolkoozto kolkooziin ba brigaadiin byriin təsəb zokiooko byteeke azaliin noormonuudiigi togtooko jabadalda nigtalan, çarmain tusalalcaka josotoi.

Nege kolkoozto kiike kədəlməriee dyyrgesenii syyleer daruikan bykii salbariin kolkoozuud ba brigaadanuudiin təsəbiin komiisanuudiin kədəlməriçəd, bykii brigaadanuud, bykii nam, komsomoliin geşyyd ba kolkoozuudiin bykii udaridaka kədəlməriçədiin zəbləə tataka josotoi. Ene zəbləənyyd deere təsəbyydiigi jaaza zokiooko ba byteeke azaliin noormonuudiigi jaaza togtooko josotoib, jaaza zokioozo, togtoozo bolkogyib geseer gancakan asuudal tabika keregtei.

Zişee bolgon zokiooson təsəbiigi keleze əkə jabadal bol ene asuudaliigi kelceke jabadalda yndese bolgon barimtalagdana. Juunii tula təsəb keregteib, ilangajaa, təsəbyydiigi jaaza zokiookob, kolkooziig tusaldalda kyrgeze, zigşyyriteigeer kozomdon kocorogçiin baidalba oruulka ygein tula, ene təsəbiin josoor jaaza kədəlmərləkə josotoib gedegyydiigi zebləəndə suug çidta oilguulka keregtei. Ene zəbləənii syyleer təsəbiin komiisnuudaas kolkoozuud əəsedəə zokiooko ba byteeke azaliin noormonuudiigi togtooko bolno. Ene təsəbyyd ba byteeke azaliin noormonuudiigi kolkooziin cuglaanuud deere baraluulza kolkoozuudiin pravleenuud bol aimagiin gazariin tasag ba MTS kojorto ilgeke josotoi.

Tataar oronii kolkoozuud ba ilangajaa, kolkooziin idebkiten, təsəbyydee basa daiçalkui josoor zokiootoro baga bişe zobolon yzesen baina.o Gebeç, tedenii çokom ene zobolonuudni tedenii kədəlməridə amzalta olgoson baina.

Tede bol egeeliin təsəbtei baisan bişe, kariin kolkoozniguudiin kara keləsəər zokiooson təsəbtei baisan şuu. Gancala jaaza ekilke ba jaaza zokiookoo medekegyi baika daa təsəb zokiooko berkelei mete sanagdadag juma.

Arifmeetikiin dərbən zuram medeke, unşaza biçeze çadaka ali kədəlməriçən bol əəriingee kyceer, kara keseləə gargaza (gancal erdemtei təsəbçəəs ilyygeer oroldozo gargaza) tiime təsəb zokioozo çadana. Kolkoozuudiin tyryylegçener, brigadiirnuud, nigtalan bodogçonor erkim eregtei, ekener udaarniiguud, komuniistnai ba komsomoolçuud taanariin anka tyryçiin zorilgo bol təsəbiin komiisuudiin emkidkegdee edii gazarnuudta kolkoozuud ba brigaadanuudiin təsəbiin komiisuudiigi daruikan emkidkeze tedeniigee daruikan kədəlməridəni uruulka kereg baina, Deere dursagdasan josoor bykeli ziliin kugacaada jamar, jamar kədəlmərinyydiigi kolkooziin kiike josotoigi byridkeze kədəlməriee ekilke keregtei kolkooziin ene kədəlmərinyydeni; a) əbeliin, b) kabariin c)zuni, namariin geze gurban yjeer kubaagdadag baina.

Ene bygediigi byridkeseniigee daraa cedkekedee jamar bolzornuudta, jamar noormotoi kədəmərilin cagta jamar çanartaigaar təsəbtə azalaa amzaltataigaar gyicedkegeke ba ilyybçelen yicedkegdeke gedegiigi togtooko josotoi.

Kolkooziin ziliin yiledberi sangiin təsəbyydiigi zokiooko jabadal bol çukalaas çukala azakuin ba ulas təriin kampaani mən. Ene kampaaniigi amzaltataigaar əngərgəbəl bykii kolkooziin aza baidaliigi socialiis yndeseer şinedken baiguulza çadana.

Namiin oloniitiin dunda erkilke delger kədəməriiin aça tusaar kolkooziin olon geşyyd bygedeeree təsəb zokiooko jabadalda orolcozo təsəbiingəə udka çanariigi medeed bytekede naidabal şandarza məkənə geze oilgobol ynekeer çukalaas çukala kampaani bolzo çadaka baina.

Kolkooziin olon geşyyd bygedeeree erkebişe təsəbiin josoor kədəlmərilkə keregtei gedegiigi medeke josotoi. Kolkooz ba tyynii brigaadiin təsəb bol eregtei, ekener kolkoozniguuta tus tustani tulgan medyylke çukala baina

Z. S. Kizaariin Gazariin Ypravleeniiin MTSiin politseegtoriin naçaalnigiigi BMASSRte erkilke kədəlməriiin talaar orolcgço

Alegcei Ioonov.

1934 onii Janvaariiin 22 edər.

Deede Yde koto.

4-dygeer proraab deere buzagai yzegdel yrdelƶelseer

PVRZ-iin 4-dygeer praraab deere, ali bykii dutamaguud olon tokiooldoson baika begeed, eneni udaarna brigaada nuudiin prograamaa amƶaltatai gyicedkeke jabadalda baga bişe saad uçaruulna.

Barilgada kereglegdeke modonii matiriaal, cag bolƶortoni gyiced belen bolgogdodoggyi baina.

Kedelmeriçediigi tuskai kub casaar (debil, vaalinka, malagai g. m.) kangaka josotoi begeed, ene ygei negentaa dulaan kubcasaar kangagdaa ygei deerees kedelmeridəni saad uşarna.

Kedelmeriçenii baira baidaliin talaar kedelmeri jike muugaar tabigdasan, kyiten, tyliee ygei, baira dotoroo gerel ygei karankii suuƶa baina.

Ƶırim kedelmeriçedtee matraas zergiin untari egtee ygei deerees kabtagai deere untaad jabana.

Syyliin yjede gegeerel bol bosoroliin kedelmerini tasaldasan, uçar juub gebel, ulaan bulan dotoroo katankil elegtriin gal ygei, kirosiin ygei.

Tus praraabta too byridkeliin ketelberi tuiliin muu deerees nek. Megşoonoviin brigaadiin nojaabri sarada tesebiin gyicedkel bol ynendee 158 proc. baisaniigi samarƶa 130 proc. bolgoƶo gargasan baika jum.

Gadana kedelmeriçediin aƶallaƶa oloson kelesiigi cag bolƶor dotoroni gargaƶı toocoogini egedeg ygei yni udaan saatuldag baina.

Kabaatai praraabiin dergedeki namiin ba profsojuuziin emkinyyd durcagdasan buzagai jabadaluudiigi usadkakiin tula jamarç kemƶee abasan ygei baina.

Uçar iimede PVBZ-iin barilgiin gurbalƶanii zygees 4 dygeer praraab tukai tucagaar ankaralaa tabiƶa tiime buzagai jabadaluudiigi gargasan zemetei niuuruudiigi olƶo katuu bariuucalgada kabaaduulka tonçnkala bolƶoi.

G. A.

Nɵk. Jirbaanoviin iledkeliin yrgelzelel

ekeneriin toonii olon bolsoniigi gereçilne.

Namiin cebelelge bolzo ene toonuud neliced ondoo bolşon baibaç, jere manai namemkiin aikabtar kurdanaar nemeseniigi todorkoluo.

Caaşaa nɵk. Jirbaanoviin kelekeni: namiin zegees yndesen sojoliin baiguul amza tukai tuiliin jike zorilgonnudiigi tabisan bɵgɵɵd tere zorilgonuudiigi jaaza bdeni dyyrgesen tukai bi bol saja BK(b) Namiin Deede—Yde kotiin 16 dugaar konfereence deere todorkoi iledkesen baika bɵgɵɵd, tiime tula ene asuudal deere togtol ygei minii iledkeliin kojordugaar tasagta orojaa geed iledkelee yrgelzelebe.

II

Buriaad ulasiin kojor dugaar taban ziliin tɵsɵb ba tereenii tyryyşiin zilin tɵsɵbiin gyicedkelyyd.

Negedygeer tabanziliin tɵsɵbiigi jaaza dyyrgesen be? Ene talaar bidenyyd aikabtar jike amzal tiigi dabaza jiresen bidenee jamarç sezeg baikagyi bɵgɵɵd Buriaad ulas bol ɵɵriingɵɵ arbanzil ba negedygeer tabanzil dotor socialiizmiin zamda bata oroson baina. Buriaad orondo feodaaliin la kakas feodaal baidaliin ylegdeliigi byrimesen usadkasanaar respyybliigiin anka togtokodo ba negedygeer tabanzilde tabigdasan zoriligigi bide dyyrgesen geze keleze çadana. Buriaadiin erke baidal deere boikodoo MTS ba MSS bolno yiledberiiin oronuudaar yndesetei kolkoozuud kedee toskondo tulga kolson kolkoozçon arad, mɵn soicialiis udka çanartai, yndesenimajagtai sojol baiguulagdasanaar kapitaliizmiigi debzeliigi alad socialiizm baiguulka gesen zorilgo jerenkii clecree gyicedkegdesen bɵgɵɵd, juub gebel cocialiizmiin ediin zasagiin suuri togtoogdoson şuu.

Iimede, buriaad ulas bol kojordugaar tabanzilde socialii ediin Zasagiin beki suuriiai bolzo jiresen kojordugaar t a b a nziliin tyryyşiin zil bujuu 1933 on bol socialiiz baiguulaltiigi caanani jabuulka, anginuud ygei socialiiz bɵlgɵm baiguulka, TK. ba TKK-iin janvaartiin pleenymeer tabigdasan todorkoi zorilgonuud ba nɵk. Staalinii zaabariigi bejelyylke zil baisan azai.

Kojordugaar tɵsɵbtɵ tabanziliin taban ziligi zokiooko zorilgonuud jamar baisan gebel:

a) Gurbadugaar (tabanzilde Selengiin baiguulamza Selengestoroi)ezemdekiin tula yiledberiiu azaliin tuskai yndesen suuri (baza) bii bolgoko, tyykei edlyyriin oronuudta çadar yiledberiiin konbinaaduu diigi (prom kombinaad) baiguulza respyybliikiin delekein bajaligiigi jikeer kereglekе

b) Maşiina baiguulamziigi ba kuuçanii elegteriin yiledberinyydiigi debzyylke

v/ Azalçan aradiin aza baidaliigi 2-3 daki saizaruulka gesen nam ba zasagiin zaabariigi bejelyylkiin uçaraa koolii ba kengen yiledreriin oronuudiigi tyrgedken togtooko;

d/ yiledberiiin kyçe çadaliin talaar kozomdoson rajoonuudiigi indyysteriiin togtoko gazarnuudta oruulka meteer aza yiledberiiin kyçiigi negen adaliaar debzyylke gesen togtooliigi bejelyylke (kojordugaar tabanzii dotor yiledberiiin azaliin traancporto yndesenii sojoliin debzelte tukai togtozo mɵn tɵbɵɵr ba talagdaagyi kinaltiin toonuudiigi iledkebe).

Nɵk. Jirbaanoviin kojordugaar tabanziliin tyryyşiin ziliin programma gyicedkesenii tus kelekeni-yiledberiiin azaliin talaar 1933 onii tɵsɵb 62,7% dyyrgegdesen 1932 onii ziseegeer 96,5% gadna keudo yiledberiiin arkomaadiin tɵsɵb 1933 ondo 72,3 % dyyrgegdebe kengen yiledberiiin arkomaadii tɵsɵb 1933 ondo 75,3 proc. gazariin yiledberiin oronguudiin tɵsɵb 47 proc. g. m. Aza yiledberide 1933 ondo niite kapitaaliin oruulga-39576,5 mingan tɵkɵ ig bolko bɵgɵɵd tyynees şine barilgada 36992 minga tɵk. baisani bɵgɵɵd tɵsɵbiin dyyrgelte bol 25063.9 mingan tɵk. bojuu 64 proc bolno.

Aza yiledberiiin şine barilganuud ba vagoonii zasbariin zavood PVRZ-iin jikeen barilga deere togtozo tereenii amzalta ba dutuu zyilyydiigi iledkeke zuura nɵk. Jirbaanoviin kelekeni-yndesen buriaadaas kɵdɵlmɵriçeniigi tyrgeneer beledkeke çukala kereg bɵgɵɵd PVRZ de cugluulau abtasan kamta buriaaduud 3000 kyn baika tereenees 600 kyn yldebe ene jabadaliin uçar çaltagaani negedygeer yndeseten kɵdɵlmɵriçenii dunda niitiin kɵdɵlmɵri ygei kojordoki aza baidaliin talaar muu gurbadaki buriaadaas kɵdɵlmɵriçeniigi abka ɵɵrɵɵ byteke jabadal. PVRZ iin barilgada egeel sain taliin kolkoozçon ba emçiin azaltaniigi abka jabadaliigi emkidkeke josotoi gene.

Basa, tɵmɵr zamiin ba usan zamiin traansporta bolon ulasiin bakopiratiivin kudaldaan naimaanii jabuulga tukai kelebe.

Gyrenii ujaldanuudiigi dyyrgesen tukai

Manai namemki bol 1933 ondo tariaanii tuşaalgiigi ɵngɵrsɵn zilees 2 sara kagas urida dyyrgebe. Ene talka beledkeliin tɵsɵbiigi tariaanii tuşaalga tukaida soveediin kuuliin koiroos eris temecel jabuulsan MTS-iin ulas tɵriin keltesyydiin azal kɵdɵlmɵriiin açaar amzaltatai dyyrgeze çadasan baina.

Basaç beledkelyydiigi ɵngɵrsɵn zilyydees deere dyyrgesen. Noosonii beledkeliigi 95 proc maka-94 proc. kartaavka-94 proc., zagasa 97 proc. g,m, ziliin tɵsɵb dyyrgebe. Ene bol manai kizaar dotorki amagalan biçig baidaliig usadkakiin tyryyşiin alkam mɵn.

Socialiis malazaliin tɵlɵɵ temeceke.

Kɵdɵɵnii azakuin talaar bagabusiin amzaltatai baibaç ilangajaa malazal deere amagalan bişe baidaltaibdi Namemki bol malazaliin tukai moziin 9 konfereenciin togtooliigi dyyrgelte bolgoo ygei azai Maliin korolto zogcoogyei kari mɵnɵɵkyrteryrgelzilseer baina korolto bol 1932 onii baidaliin ziseegeer 10,3% bolson.

Jikenki aimaguudiin kolkooziin tavaariin feermede baisan maluu saizaraka nemekiin temdegted feermees gazaatei baisan kolkooiziin malni korosoor baina Zyynaimaguudiin kolkoozçoniigi kubiin ykertei bolgoko gesen namiin TK-ii togtooliigi bidenyyd dyyrgelte bolgoogyii baina 20% ilyytei kolkoozçon araduud kabiin yker ygei baina.

Kolkoozçoniigi kubiin ykerte bolgokiin tɵsɵb zokioozo gargasan bɵgɵɵd tereenii jabaza dyyrgedeze baisan tukai medegdenegyei

Maanai malazaliigi saizaruulkiin zoriigoor malazatai duriaad toliin kolkoozuudiin kamtalagdasan mala asani tomo maluudiigi kolkoozçonii kubiin ezemdelgede ɵkɵ basa KT ferenyyd bol mal azaliin problieeme şiidkekede dyrişeltei bolson tula negee taliin kolkoozçonii kamtalagdasan maliigi bydiigiini KTF de ɵkiin tailbari ɵkiin tula kizaariin komiteediin ɵmɵnɵ erilte kiisben bainabdi

Ekim sain kolkoozuud ba malazaliin udaarniguudiin dyrişel deerees busa kolkoozuud ba kolkoozçoniigi surgakiin tɵlɵɵ ene onii fivraali sardaa malazaliin udaarniguudiin respyybliikiin kural kiikiin beledke jabuulza baina.

MTS-iin ulas tɵriin keltesyydiin kɵdɵlmɵri

MTS-iin ulas tɵriin keltesuudiin kɵdɵlmɵri tukai keden yge kelene Tynkenii MTS ba tereenii ulas tɵriin keltesiin naçaalnig nɵk Kyznicoov aikabtar jike azal kɵdɵlmɵri jabuulka.

Mozkomiin şugamaar bide ene ulas tɵriin keltesiin kɵdɵlmɵriigi şalgan yzesen bɵgɵɵd tere MTS iin kabaatai kolkoozuud bol ynekeer bolşoviig josonii azal kɵdɵlmɵri jabuulsan ilerbe. Ene MTS iin kɵdɵlmɵriiin dɵrɵşɵ deere busad kozomdozo jabasan kolkoozuud su alcaka josotoi.

Mɵn Bajandaiin MTS bol basala zişee bolomoor bɵgɵɵd ene MTS kamag bykii kedee azaliin kɵdɵlmɵriigi erkim sainaar gyicedkeze talka tuşaalgiigi nojaabriin 6 ɵdɵr dyyrgesen, yresenii foondiigi baiguulsan. mɵn odoo maşiina traagtariin zasabariigi erçemtei jabuulza iabariin tarilgiin beledkeliigi amzaltataigaar erkilze baina.

Buriaad toskonii socioliis şinedkelge.

Gazar tariaalangiin azaliin talaar tuliin jike amzalta dabasan. Zil bykende neeze jabasan baidaltai Agiin aimagiin buriaadiin kolkoozuudiigi abça yzebel tedenyyd bygedeeree suudal bidaltai bolzo gazar tariaanii azal erkilze ɵɵsɵdiigee talkaar gyiced kangasan baina. Kezeeç talka keregl egyei baisan malazaltan mɵnɵɵ bolkodo talkataiç ba basa ogoroodiin ideetei bolbo....

Ede bykiinyyd bol nam emkiiin udaridalga dooro jabaza buriaad azalçan araduud azakuigaa socialis josoor şinedken baiguulkiin eris zamda oroson'igi gereçelne.

Mɵn tere Agiin aimag dotor 100 ɵrkɵtɵ 3000-4000 maltai 11 kolkoozuud baika bɵgɵɵd tereenyyd bol azalaaç zebeer emkidkeze çadakagyi, malaa sain karazı çadakagyei, malaa kooligi beledken kangaza çadakagyei, maliin dulaan baragyei kuuçan kebeeree suuza baika baina.Eneen deerees bol malaa sainaar bujuu bolbosorongnigaar karamzalaka keregiigi kangaka malazaliin probleemiin jikeken zorilgo tabigdana.

Yndesenii sojoliin baiguulalta.

Sojol bolbosoroliin talaar iime byridkeltebdi: 1933 onii negedygeer konceentrte 67,2 mingan kyn suraka baisanaa 57,5 mingan kyn suraba. 1933 onii tɵsɵb—85,5% dyyrsen. Kojordugaar konceentriin surguulinuud muu baina, tɵsɵbiin josoor 9,300 kyn suraka baisanaa 6,900 kyn suraza bujuu tɵsɵbiini 72,2% dyyrgegdebe. Ulas tɵriin bolbosoroliin emkinyydiin kɵdɵlmɵri baakan deere toogcor bol tedenii tɵsɵb 100 proc, dyyrsen.

Aradiin eryyriigi sakika talaar—bolaiIciin oronguud tɵsɵbiin josoor 990 baika aad 975. Yiledberiin oronguudiin dergede argallamziin gazaruud 4, kyykediin jaasli 1225.

Nasataniii dunda yseg medeke ygiigi usbdkaka jabadaliin aikabtar sula ba basa dunda sur—guulinuudiin amagalan biçe baidal tus togtozo nelieed kelebe. Basa nɵk.Jirbaanov ɵɵriingɵɵ iledkelde deede surguulinuudiin tukai ba dunda, deede surguulinuudiin suragçadiin subarin garka jabadal bolon gegeeryylke aradiin komisariaadiin zegees sula udaridalgiin tus neleed kelebe.

III

Namiin zorilgonuud.

Nɵk. Jirbaanov ɵɵriingɵɵ iledkelde yiledberiiin eblelyydiin azal kɵdɵlmɵriiin tuiliin muu sula jabuulalga, Komsomooliin kɵdɵlmɵri, namiin kɵdɵlmɵriigi şinedken baiguulka tukai keleze Moziin namiin emkiiin koişoo jabuulka zorilgonuud deere togtobo.

1. Nen tyryylen kabariin tarilgada bolşoviig josoor beledkeke tukai kelekedee, ene asuudaliigi bejelyylen şiidkekedee kabariin tarilgada erçemtei beledkeke jabadal bol Burigad—Mangoliin amagalan bişe baidalaas garakiin ekin tyryyşiin nykecel mɵn gesen nɵk. Raazymoviln zabariigi yndese bolkoko josotoi.

Sain çanartai yrese kɵrɵngɵ beledkeke kereg bol kabariin tarilgiin şiidkekii çanartai jabuulga bolko bɵgɵɵd ene bol namemkiiin azal kɵdɵlmɵriiigi cegnekiin kemzee bolno.

Maşiina taraagtariigi erkim sainaar beledkeke, kabari'n tarilgada kɵdɵlmɵriçɵ moridoo beledkeke, moridiin kool cag darui beledkeke tarilgiin byke azal kɵdɵlmɵriigi zebeer tɵsɵblɵkɵ, tɵsɵbiigi tus byriiin kolkooz, brigaada bykende kyrgeke.

Ɵmciin azaltanai tukai kaikaralcaka, tedeende zokiko tusalamza kergeke. g. m.

2. Byke nam emki, MTS—iin ba sovkooziin ulas tɵriin keltesyyd malazal teeşe ergilden niuraaraa karaka josotoi bolbo. MTS, MTMS—iin azal kɵdɵlmɵriigi saizaruulka tedeenii kɵdɵlmɵriigi tɵsɵbtei bolgoko.

Maliin too oloşoruulka, azal kɵdɵlmɵriigi zebeer emkidkeke, kolkoozuudiin mal azaliin brigaadiigi bykezyylke, mal azalda kɵdɵlmɵrilkɵ kaadaranuudiigi beledkeke iime zorilgonuud baina.

3. Kolkoozuudiigi azakuin ba emkidkelgiin talaar bekizyylke kolkoozuudiigi bolşoviig ba kolkoozçoniigi çanga çadaltai bolgoko temecelde kedee toskoniigi şinedken baiguulka jabadaliigi udaridakaa tokiooldoko gol berkezelyydiig daban garça çadasan Ivaaniçeskiin somsoveediin azal kɵdɵlmɵri deerees zişee abka josotoi. Jabuulza baisan kamzg kɵdɵlmɵriigi tɵsɵbiin josoor emkidkeke, azaliin sakil zuramiigi bekizyylke, socialiis mɵricɵɵ ergeneer jaduulka, kolkooziin brigaaduudi bykezyylke, kolkooziini yiledberiin yyrnyydiig bekizyylke, gyicedkeliigi kinaka, namiin geşyyd ba kandidaad bykenii kariuucalgiigi jikedkeke.

4. Namiin ceberlelgiin komiisiin namiin gegeerel tukai duridkaliigi çuud dyyrgekiin tɵlɵɵb temeceke Maarks—leeninii bolbosoroliin keregiigi erkim sainaar tabika, surtal nebteryylegçediigi beledkeke jabadaliigi kangaka.

5. Kaadriigi beledkeke jabaliigi çukala kereg bolgozo, idebkitenii gi cukariltagyi debzyylke, namiin ba namgyi kaadriigi demei selgeke kajaka uçariigi zogcoozo, kaadriigi kɵdɵlmɵridenı bekezyylke yndesen prolitaariiin kaadriigi beledkeke ba tedeniigi bolbosoruulka keregtei.

6. Alban koirogoor, tasagtaa suuza tɵsɵblɵkɵ kɵdɵlmɵriigi zogsoo ko tɵsɵ bykiiigi zokiookodoo dooroos ekilen tabika josotoi.

Manai Buriaad Mongol bol Kiz kom, TK ba nɵk. Staaliniigi toorin negedze, soveed kolbootiin tyryy yndesen respyybligyydiin negen bol bolko babolzo çadakaaç baina gebe.

(Nɵk. Jirbaanoviin iledkel ton kuriaamzaar biçegdebe),

Socialiis mal azal

Mal azaliin produugciin toogi sainaar byridkeke

Jaruuniin sovkoozto syy toso kulagailka jabadal yrgelzelseer

Jaruuna. Jaruuniin „Skotovood" geze makanii sovkooziin №189 4-deki tasagta syy tosonii yrilte boldog baina.

Ene namariin yjede tus sovkooziin zooteeknig Kabardinaa A. B. ba syynii tasagta baisan Baatariin Ooliga gegçediin bairada orokodo zɵɵkei, tvoroog jike elbeg telbeg baidag baizai.

Negete tere kojor 20 klgr zɵɵkei abaad, kɵdɵɵ garça jyylyylze toson bolgosonii syyleer ɵɵsɵdiin gɵɵ tanika Ulaakanı Prookor gedegta kadagaluulba,

Tyynii daraa tere Ulaakanov gedegni tosiinı ideke ba busadiin medekee sanakada, tosoo oido gar gaza kadagalaad baisana oçozo acarsan baika jum.

Mɵn ene sovkooziin vetteeknig Baartaanii gegçe tedenertei kamta idelcedeg baisan.

Ene uçariigi feermiigi daagça nɵk. Cedebiin medeze, aagta kiize sovkooziin ulas tɵriin kelteste ɵkɵ gesen aad, orkison azai.

Edener bygedeeree zɵɵkei ideseerle baina. Veetteknig Bartaanii gegçe tere yjede komsomooliin yyriin sekritaar baisan ba odoo yjede feermiigi daagçiigi orolozo baina.

Jaruuniin sovkooz 1933 onii syy tosonii tɵsɵb dyyreke ɵdii, gyn tasaidaltai baina.

Ulas tɵriin keltesiin naçaalnig nɵk. Bidiniaapin bol ynieediigi şalgan saalgaza, ɵdɵr byriiin kemzee tɵsɵb zokioozo ɵgɵsɵn. Tiin ynieedni Dekaabri sarada niileen jike syy nemesen baina.

Ɵngɵrsɵn 33 ondo iigeze nari naar syy tosonii kuriaalgiigi kiisen baibal, tɵsɵbɵɵ 100% gyicedkeed ɵşɵɵ ilyyteigeer dyyrgegdesen baika josotoi baisan baina.

Jerenkii deeree ene sovkoozdo syy tosonii kulagai bolzo baidag baina. 2—daki tasagta Oçoriin ba Çimediin kojor syy toso kulagailza baisanaas syydeer gemnegdesen baina.

Sovkooziin ubas tɵriin keltes bol tɵsɵbiin dyyrgelte tukai ken jike kɵdɵlmɵri jabuulza baina.

Enyynti zabsaraar angiiin daisadiin tu alagçad syy toso koroozo ideze baina.

Iime tula, ene niitiin zɵɵri bolko syy tosiigi ynekeer naidamzatai niuurnuudaar kujaglaka josotoi ba kulagailan syidkegçediigi kubiskalta kuuliin josoor keseeke keregtei.

Aitanii G.

Aduu malaa sainaar ondo oruulka geze bainamdi.

Agiin aimagiin urtiin somonii Bysiiginii neremzetc arteeliin mal azaliigi dakgça nɵk. Erdeniiin gegçetei jarildaa.

Nɵk. Erdeniiin gegçiin kelekeni: Bykii malaa brigaadanuudta kubaaza, bygediigi kariuucalgatai bolgozo ɵgɵsɵn bainabdi. Manai arteelda kamuu ɵbɵçɵn bii bɵgɵɵd tyyniigi argalkiin tula maliin emnelgiin gazaraas em acarsan bainabdi.

Tugal, kuriganii baika nege bɵakan modon ger zasagdasan baina. Tiigebeç, byke tɵliin bairiigi kangakagyi. Ykeriin dal jike muu tula, saja 3—4 kɵdɵlmɵriçeniigi daliin modondo ilgesen bainabdi. Tɵrɵkɵ ynieedee tuskai ezedte daalgasa ɵkɵ aad, ɵdii bainabdi.

Ene silde manai mal targan ondo orozo baina geişe, Bi bol aliçadaka zergeeree brigaadanuudta zaabari ɵgɵdɵg geişeb. Maliin too tolgoi 32 oniikioos eceeç boloolergyi, olonç boloogyi.

Manai arteel yrgelze cag nyydejabasan tula, azakuin talaar beki zeze çadaagyi ton zadagai bainabdi. Tiigeed Kɵnkɵriin somonii Cecegiin neremzete arteeltei niilekiin jabuulga kiize bainabdi.

B. Samdanii

„Ulaan Mandagça" kolkooziigi kɵtɵlɵgçɵd mal teişe sanalaa tabinagyi

Selenge. Nojokon somonii „Ulaan mandagça" arteeliin pravlieeni bol socialiis mal azaliigi cegnenegyi

Dulaan baikada maliingaa baira zasasan juuma geze ogto ygei. Syyldeni gazariin kyresen koino maliin brigadiir C. Dembereliin gegçiin keden dakin kɵdɵlmɵriçeniigi erikedeni, kolkooziin pravlieeni arai geze noiroos serize 2 kɵdɵlmɵriçeniigi ɵgɵsɵn baika jum

Pravlieeniiin zygees negeç kɵtɵl bɵri maliin brigaadanarta ɵgɵsɵn jabadal geze ygei. Gadna, nebterel giin kɵdɵlmɵri enyynçelen baika ygei

Ɵbɵl bolson koino jabuulsan 2 kɵdɵlmɵriçɵdni oroido yre garka juuma kiigeegyi baina.

Ene „Ulaan Mandagça" kolkooziinkin nɵk. Staalinii kolkooznuudiigi bolşoviigiin, kolkoozçoniigi çanga çadaltai bolgoko gesen lozoniigi bejelyylkiin tɵlɵɵ temecenegyi. Pravlieeniiin geşyyd angiiin niyde sokordood suuza baina. Mɵn azaliin eikilegçe Cedebeliin gegçe maliin dulaan baira barikiin kɵdɵlmɵriçeniigi ɵgɵsɵngyi baika jum.

Iime etegeednerte cag darui çanga kemze abagtii?

Tillfoon.

Zaluu malaa alaza baikadani kemzee abanagyi.

Selenge. Nojokonii somonii soveed bol nutagiin kolkoozçon ba ɵmçiin azaltanii ɵɵsɵdiingɵɵ ɵmçɵdɵ baisan keden zaluu maluudiigi alaza kiudaza baikadani jamarç kemzee abanagyi.

Somonii soveediin geşyyn Delegiin gegçe ɵɵriingɵɵ tɵrɵl bolko Pyrbe Delegiin gegşiin nege zaluu maliigi kynde karuulan ygeigeer zunii modon gerte oruulaad alasan baina.

Iime tula, socialiis maliigi korlogşo Pyrbe Delegiin ba soveediin geşyyn Damba Delegiin gegçedte kemzee abagtii.

Songool somkor, kurdan çono, kɵbço kara tilifoon.

Maliin tezeeliin noormiigi kasaba.

Kori. Doodo Kyrbiiin somonii Jerbaanoviin neremzete arteeliin geşyyd Daşa Dorzo Oçoriin Mitab Garmiin gegçed janvaari sarada kolkooztoo oçozo baika zuuraa pravlieeniiin zokiooson maliin tezeeliin noormiigi kasaza baga bolgobo.

Arteeliin pravlieeniiin--Galdanii gegçiin zasagiin gazarlin zokioosoon noormiigi karaada abça zokioson noormiidi jikeer tabisan baiba geze niitiin cuglaan geere 100 garan azalta ɵdɵriigi kasaza gargasan baina.

Oçoriin gegçe kolkooziin geşyyn neretelgees bişe negeç ɵdɵr kɵdɵlmɵrilsɵn ygei loodor bɵgɵɵd, karin syyliin yjede kolkooziin tɵsɵb ebdeze, olon malda gemtel kiikiigi kyseze jabana.

Somsoveed, nam komsomooliin yyryyd juu karaza baina geiçeb? Ene kereglegi saitar şalgaza, kemze abaka.

B. Bolod.

BK(b) Namiin XVII kural deere

XVII kuraliin fivraaliiin negen ɵdɵriin ɵglɵɵnii zasidaanida nɵk Şkiriaatov tyryylegçe suuza BK(b) N iin tɵbiin kinan baicaaka komiteedi n tyryylegçe nɵk. Rydzytaag iledkeliin yge ɵkɵdɵni kuralaas aliga udaan taşaza ugtaba.

Aliga taşalgiin abiaanii nam bolon suladakadani nɵk. Rydzytaag ɵɵriingɵɵ idelkeliigi keleze ekilbe.

Nɵk. Rydzytaagiin iledkelee ekilkedee kelekeni—kapitaliisiin oronguudta manai daisanguud bol bol Marksiizmiigi yge kiikiigi bodozo Maarks ba Leeninii gyn surtaliigi esergyycesen temeceliin tugboskozo baikadani bidenyyd odoo ene kural deere ene surtaliin yndeseer, Leeninii namiin udaridalga dooro jabaza manai oronii kɵdɵlmɵriçɵn angiiin socialiis baiguulaltiin froonto deere ilaza gargasan aguu jike ilaltanuudiigi byridkeze baina...

Staalin bolbol Maarks ba Leeninii teooriiin zebsegi'gi zyse byriii oportunistanuudtai temeceke keregte jikeken çadabaritaigaar dyyrgelte bolgozo çadasan. Marksiizmiigi kirtyylkiin zabdalga gargasan baruun ba zyynii etegeedyydte eris tulaga ɵgçɵ Leeninçilen Marksiizmiin tugiigi ceber saikanaar kadagalza çadasan Staalinii uçarni kemzeegyei jike baina.

Tere bol Leeninçilen nam ba kɵdɵlmɵriçɵn angiiin jabaka josotoi karagli zamiigi arbaad zil tyryyn tonilog gargaza çadana.

Caaşaa nɵk. Rydzytaag bol Staalinii iledkeleer gargagdasan probleema tukaida tukaida togtozo kelebe.

Nɵk. Rydzytaag ɵɵriingɵɵ iledkeliin nelieed kubi kɵndɵ yiledberiiin baidal tukai kelebe. Tereenii syyleer kyngen yiledberi, kɵdɵlmɵriçeniigi kangaka, ba tedken kangaka, alban gazarnuudiin ba angiiin karşa etegeedeer buzarlagdasan ba traansportiin tukaida led keze nɵk. Rydzytaagiin iledkeliin ɵrgɵlzɵliini kuraliin ydeşiin zasidaanida bolgozo ɵglɵɵnii zasidaani dyy rebe.

Fivraali 1 ɵdɵriin zasidaanida nɵk. Şkiriaatov tyryylegçe baiza tɵbiin kinan baicaaka Komiisiin iledkeliigi nɵk. Rydzytaag ɵrgɵlzɵlɵbɵ.

Iledkeleegee traanporta tukai tasagiigi dyyrgeke zuuraa kelekeni manai traansportiin baidal deere tereenees Leelininii TK iin ereltiin josoor kɵdɵlmɵrilzɵ çadak kamag zyil bygedɵ baika gene.

Nɵk. Rydzytaag ɵɵriingɵɵ iledkeliin namiin ceberlelge tukai tasagta orozo kelekedeni kural bol tuiliin ankaraltai sonosbo.

Namiin ceberlelge bol gancaç namiin emki dotor biçe olon tɵmɵn namgyi aradiin idebki kycenii deb zeltiigi gargaza kɵdɵlmɵriçɵn angiba kolkooziin tariaaçadiin dunda aza yiledberiiin çin zorig yyskelgiigi jikedkebe.

Ceberlelge bol manai namiigi oportuniistanuud, kojor niuurtan karşa etegeed, sakil zuram ygilçuud ba socialiis baiguulaltada saad todtor kiigçe bykii etegeedees celeelbe.

Namiin ceberlelge bol nam emkiigi ulas tɵriin ba yzel surtaliin talaar bekizyylbe, nam ba arad olonii koorondiin katicaa bekisebe.

1934 onii janvaariin negende 1149850 namiin geşyyn ba kandidaaduud çaldagdaba. Tedeenii 17 kubi namaas gargagdaba, kandidaad ba saişaan dagagçadta 6% şilzyyleggebe. Ceregiin nam emkinyyd bol nelieed zuramtai ba ulas tɵriin beledkeltei baina.

Nɵk. Rydzytaak ɵɵriingɵɵ iledkeliin syylşiin kubiigi TKK ba RKI iin emkiigi namiin ba seveediin kinaka komiis bolgon şinedkeke tus keleze dyyrgebe.

***

Nɵk. Rydzy taagiin kiisen iledkel tuşaa daguulan kelelge ekilse nɵk. M.Z. Ylijaanova, Baişyyrin ba bucad kelebe.

Kariuucalgata redaagtor Biligaajev.

Тип. ГЖИ.Упол. Бурглавлита № 268